

Høyres Hus
Gruppekonferanse
10. oktober 1990

Statsminister Jan P. Syse

DEN POLITISKE SITUASJON

Neste tirsdag fyller Regjeringen ett år. Det er ingen lang tid i nasjonens liv, heller ikke i Høyres. Men dagen er likevel verd å merke seg. For Regjeringen har hittil holdt ut ett år lenger enn mange trodde. Og den har, fremfor alt, vist seg mer handlekraftig.

Regjeringen er en mindretallsregjering, og den er til overmål en koalisjon av partier som ikke alltid er enige. Derfor tror jeg at mange i fjor overså betydningen av regjeringsskiftet. Man overså at når mellompartiene gikk inn i en regjering sammen med Høyre, istedenfor å bli støttepartier for Arbeiderpartiet, så valgte de side. De gikk inn - inn igjen - i et borgerlig samarbeide. De søkte enighet sammen med Høyre, ikke med Arbeiderpartiet.

For Senterpartiets del markerte dette et samarbeid med Høyre på tross av EF-saken. Et samarbeide med medlemsskapspartiet Høyre fremfor tvilerpartiet Arbeiderpartiet.

Vi skal ikke slippe dette av syne. For det er klart at EF-saken er vanskelig, meget vanskelig. Det er i høy grad opp til oss selv å bestemme hvor store sprevirkningene skal bli, f.eks. i konsesjonsspørsmålet. Virkningene avhenger ikke bare av hvilket

standpunkt vi har, men også av hvordan vi ordlegger oss.

Vi skal behandle saken slik at den blir håndterlig - dvs slik at vi kan håndtere den. Det betyr å ordlegge oss moderat, slik at Senterpartiet ikke får valget mellom å være med i dagens borgerlige regjering eller å støtte en Ap-regjering.

Jeg mener ikke å si at konsesjonsspørsmålet er dømt til å få konsekvenser for Regjeringen. Jeg har opplevet så mange kriser i politikk at jeg vet at de fleste av dem aldri inntreffer. Men jeg tror generelt det er nyttig å ha tenkt igjennom forskjellige muligheter i en sak. Dermed unngår man vanligvis de verste.

Regjeringen bør fortsette som i dag fordi varighet er viktig i seg selv. Troen på at Regjeringen er stabil og varig skaper tillit til at politikken er stabil og varig. Folk innretter seg etter den. Tillit blir en forutsetning for å oppnå lav prisstigning, lavere rente, stabil kronekurs, ny vekst, nye investeringer. Med politisk stabilitet blir det mindre usikkert å gå igang med noe nytt. Politisk ustabilitet derimot vil undergrave tilliten, det blir sikrere å gå i dekning.

Den viktigste arbeidsoppgaven nå blir å få Regjeringens budsjett gjennom i Stortinget. Ikke som en styrkedemonstrasjon, men rett og slett fordi vi står for en politikk som er nødvendig for Norge. Dette siste året har vi på mange måter gjenvunnet det politiske initiativet som vi hadde ved begynnelsen til 80-årene. Det er Høyre som oppfatter problemene riktigst, det er vi som har svarene, og det er vi som er i stand til å gjøre holdning til handling.

Vi har initiativet fordi vi arbeider i riktig ende av problemene. Vi vrir mer av landets ressurser over i

den private sektor, hvor produksjonsverdiene må skapes. For første gang på en årrekke går det offentliges andel av BNP ned. Vi arbeider for færre restriksjoner og mer armslag. Skattereformen som fikk flertall i Stortingets finanskomite for to dager siden er uttrykk for vårt økonomiske program. TV2-saken er et gjennombrudd for vårt mediasyn, som bygger på valgfrihet og konkurranseadgang. Det er vårt syn som slår igjennom når helseinstitusjonene begynner å konsentrere seg om hva som kommer ut av midlene.

Andre vil ta for seg statsbudsjettet i detalj. Jeg vil bare fremheve noen trekk ved det:

Kjennetegnet på riktig budsjettpolitikk er ikke hvor sterkt statsbudsjettet vokser, men hvor raskt økonomien vokser. Vi har lagt frem et budsjett for å få ny økonomisk vekst, basert på lav inflasjon, lavere renter og sterkere norsk konkurransevne. Bare på det grunnlaget kan vi få nye, holdbare arbeidsplasser og bekjempe arbeidsløsheten. Det finnes ikke noen annen vei som fører frem.

Derfor har vi holdt fast ved en konsekvent politikk siden Regjeringen tiltrådte i fjor høst. Nå begynner vi å se resultatene. Arbeidsløsheten som var i vekst, stiger ikke lenger. Nå viser den tegn til å synke. Investeringsviljen øker i næringslivet, det betyr nye arbeidsplasser. Men da kan vi ikke samtidig forlate det grunnlaget som fremgangen bygger på.

Hovedelementene i en økonomisk politikk for å oppnå fremgang i årene fremover, blir:

- En stabil etterspørselspolitikk
- En budsjettpolitikk der statsbudsjettets utgifter som andel av BNP reduseres.

- En valutakurspolitikk og en kredittpolitikk som skaper tillit til at inflasjonen kan holdes lav.
- Lettelser i beskatningen av personer og bedrifter og et mer effektivt skattesystem.
- Gjennomføring av det strukturpolitiske programmet for å bedre effektiviteten i privat og offentlig sektor.

I tillegg til dette må vi legge stor vekt på utdanningssektoren for å skape grunnlag for fremtidig vekst. I 1991-budsjettet styrker vi studiefinansieringen, særlig for lange studier. Oppe i en vanskelig situasjon på arbeidsmarkedet, er det en positiv side at titusener flere unge nå sitter på skolebenken. Det kan gi oss en kompetansevekst og økt kunnskapsmasse som kan komme godt med når vekssttoget igjen er kommet på sporet. Men det kan også bety en annen, mer positiv holdning til læring og kunnskap igjen. Unge lærer seg å lære - og at kunnskap er nyttig. Det at universitetene igjen stiller krav ved inntak er heller ikke unyttig. I 1990-91 vil det være 127.000 studieplasser ved høyskoler og universiteter, mot de 105.000 Arbeiderpartiet planla for 1995.

La meg understreke at den økonomiske politikken og strukturreformene også må tilpasses behovet for en mer bærekraftig økonomisk utvikling i 1990-årene. Hensynet til miljøet vil innebære nye utfordringer både for myndighetene og næringslivet. Miljøavgifter er ikke spesielt populære, ikke engang hos tidligere miljøvernminister Gro Harlem Brundtland. Men de er nødvendige og riktige. Derfor går vi inn for dem.

På torsdag vil LO arrangere en kort politisk streik mot budsjettet. Men vi løser ikke arbeidsløshetsproblemet ved å bevilge mer penger på statsbudsjettet.

Regjeringen Brundtland forsøkte, i 1988 og 1989. Arbeiderparti-regjeringen økte underskuddet på statsbudsjettet fra 2 til 40 milliarder kroner. Men det som skjedde var ikke at arbeidsløsheten sank. Tvertom, den steg! Det var i de to årene Norge fikk den ledigheten vi sliter med nå.

Vi kan ikke gjøre de samme feilene om igjen, særlig ikke når vi vet at de er feil. Jeg tror ledelsen i fagbevegelsen vet det samme. Derfor er jeg ganske sikker på at Regjeringen og LO også i det kommende året vil trenge å tale sammen. Og at vi vil gjøre det i form av diskusjoner, ikke demonstrasjoner.

Budsjettet gir gjennomslag for noen av de hovedsakene som våre tre partier kjørte frem i valgkampen i fjor. Det viser at vi alle får noe ut av regjeringssamarbeidet. Men vi vi oppnår dette innenfor en stram økonomisk ramme, en ansvarlig helhetspolitikk. Vi skal forsvare denne helheten, for det er summen som teller.

Det er summen som avgjør om næringslivet våger å investere i nye arbeidsplasser. Det er summen som avgjør om prisstigningen blir lav, slik at familier og bedrifter og kommuner får pengene til å rekke lenger. Og det er summen som avgjør om neste års lønnsoppgjør skal gå i havn.

Ved valget neste år, og enda mer i 1993, kommer ikke spørsmålet til å bli om vi har gitt mer til alle enn opposisjonen. En arbeiderpartiopposisjon gir alltid mer enn oss! Spørsmålet kommer til å bli om vi har styrt Norge vel. Velgerne regner med at det er Høyre som vil passe på at summen stemmer.

Jeg nevnte skattereformen. Den springer ut av det samme økonomiske reformprogrammet som statsbudsjettet, de to er deler av den samme tenkningen. Vi

vrir beskatningen fra arbeidsinntekt til forbruk - det er klassisk Høyre-politikk. Vi senker det samlede skattetrykket - det er også Høyre-politikk. (Det er praktisk talt bare Høyre-politikk.) Og vi lager skattesystemet slik at det skal bli lønnsomheten, og ikke hullene i skatteloven, som blir bestemmende for hva nordmenn går igang med.

Skattelettelser og skattereform henger sammen. For det vil alltid oppstå problemer når man går over fra ett skattesystem til et annet. Skattytere har jo vært henvist til skattesystemet slik det var, de har måttet planlegge og disponere ut fra eksisterende forutsetninger. De har bygget og opptatt lån, de har inngått avtaler og påtatt seg bindinger som var fornuftige da det skjedde, men som ikke blir det lenger i et nytt skattesystem. Derfor kan vi ikke bare forandre skattereglene. Vi bør også senke skattene, slik at ikke folk blir rammet for å ha gjort så godt de kunne. Dette blir Høyres linje når vi nå skal sette tall på prinsippene i skattereformen. Jeg vil si som Johan C. Løken: Skattereformen skal være en vintersak for alle!